

Ansvarlig advokat: Stein Erik Stinessen

Notat

Til: Modalen kommune v/rådmann Jo Tømmerbakke
Fra: Senioradvokat Johanne Eide Joyce
Dato: 17. august 2020
Sak: 118718-1041

1. Innledning

Modalen kommune ved rådmann Jo Tømmerbakke har bedt om en vurdering av fremtidig prisutvikling i kraftmarkedet frem til 2025.

Modalen kommune tar årlig ut ca. 9 GWh konsesjonskraft.¹ I 2012 inngikk kommunen en tiårskontrakt med Modalen kraftlag, om kjøp av ca. 1,2 – 1,5 GWh av kommunens konsesjonskraft for videresalg til næringslivet i Modalen. Avtalen utløper 31. desember 2022, men kommunen opplyser at det er partenes intensjon å forlenge avtalen med ytterligere 10 år, dvs. til 2032.

For perioden 2016-2020 betaler kraftlaget 16 øre/kWh for kraften. Kraftlaget videreselger kraften til næringslivet i Modal på markedsmessige vilkår. Per i dag selges kraften videre uten påslag, dvs. til 16 øre/kWh pluss nettkostnader.

For å sikre at avtalen følger utviklingen i kraftmarkedet justeres kraftprisen hvert fjerde år. Den gjeldende fireårsperioden utløper i 2020, og det er derfor behov for å fastsette ny pris for 2021-2025 (til tross for at gjeldende avtale formelt utløper i 2022).

Etter en helhetsvurdering mener vi at en pris i sjiktet 35 til 38 øre/kWh for kraften vil være innenfor det man kan anse som markedspris for denne kontrakten i perioden 2021-2025. Forventet prisøkning skyldes at kraftoverskuddet vil minske, samt at eksportmuligheten vil øke som følge av utenlandskabler til blant annet Storbritannia og Tysland.

I dette notatet tar vi sikte på å redegjøre for kommunens handlingsrom sett hen til kraftmarkedet i dag og prisutsikter fremover. Vi presiserer at redegjørelsen er et *anslag* basert på et utvalg av kraftmarkedspriser og markedsanalyser, og kan ikke anses som en fullstendig analyse av kraftmarkedet.

¹ Rådmann opplyser at kommunen mottar henvendelser fra aktører som ønsker å etablere datalagringssenter i kommunen. Kommunens uttak av konsesjonskraft vil i så fall øke. Kommunen har p.t. ingen konkrete planer om å tilrettelegge for slike datalagringssentre og vi går derfor ikke nærmere inn på dette.

2. Avtalens handlingsrom og skranker

Partene er enige om at kraftprisen skal justeres fra 2021. Formålet med avtalen er blant annet å sikre at kraftsalg til næringslivet i kommunen skjer i tråd med statsstøttereglene. Avtalt kraftpris er satt etter en vurdering av markedsprisen på kraft i avtalens løpetid, og skal sikre at verken kraftlaget eller det lokale næringslivet oppnår fordeler i form av lavere kraftpris sammenlignet med andre konkurrerende virksomheter. Denne forutsetningen må også ligge fast ved beslutningen om å justere avtaleprisen, slik at man også fremover unngår risikoen for at næringslivet eller andre mottar ulovlig statsstøtte med de konsekvenser det medfører.

3. Prisutsiktene i kraftmarkedet

3.1 Forutsetninger for vurderingen

I vurderingen har vi lagt til grunn at partene ønsker å fortsette med en fastpriskontrakt. Videre har vi lagt til grunn at kontraktens løpetid trolig forlenges fra 2022 til 2032. Disse forholdene har betydning for vurderingen av antatt markedspris, særlig med hensyn til om kommunen har handlet i tråd med det såkalte «markedsinvestorprinsippet».

Markedsinvestorprinsippet innebærer at kommunen kun har anledning til å ta i betraktning kommersielle hensyn ved salg av konsesjonskraften. Det betyr blant annet at dersom avtalt pris i kontrakten ligger lavere enn det kommunen kan oppnå i markedet for øvrig, må kommunen som motytelse oppnå noen andre fordeler enn det som gjelder for annet kraftsalg. En slik motytelse kan for eksempel være forutsigbarhet og langsiktighet i et ellers usikkert og volatil marked.²

Ved vår gjennomgang har vi sett på historiske priser i elspotmarkedet, priser på finansielle kraftkontrakter og kraftmarkedsanalyser. Det er ikke nødvendigvis slik at alle prisene er direkte sammenlignbare med priser på langsiktige fastpriskontrakter. Disse prisene vil likevel være med på å kartlegge markedsprisen for kraft.

3.2 Vurdering av kraftmarkedsprisen

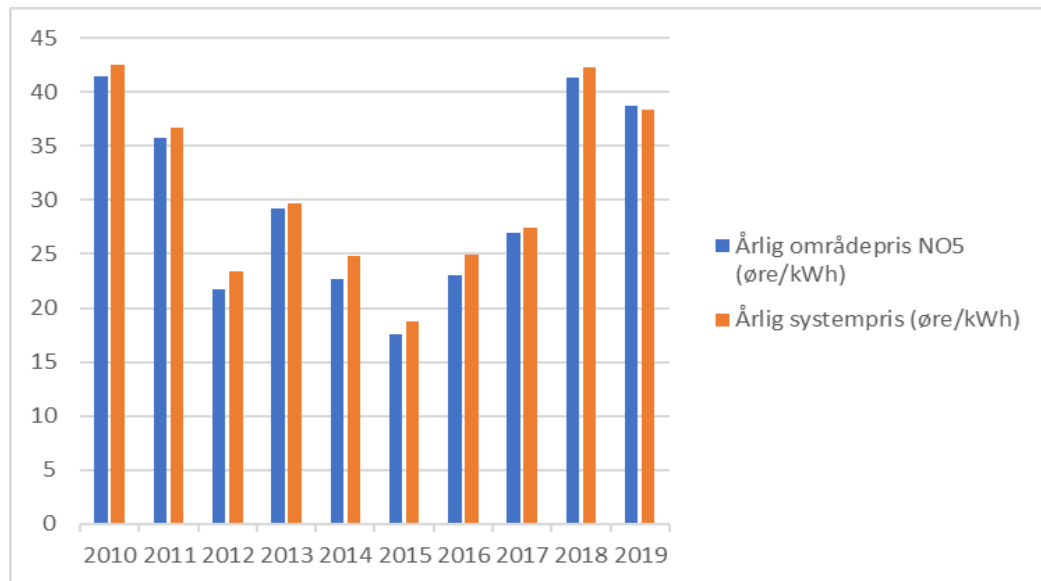
Det er naturlig å ta utgangspunkt i kraftmarkedsprisen på Nord Pool Spot – engrosmarkedet for elektrisitet. Her omsettes fysisk kraft time for time, hver dag, året rundt. Prisen fastsettes dagen før leveringsdagen, basert på forholdet mellom tilbud og etterspørsel. All kraft som omsettes i ett bestemt tidsrom, selges til samme pris.

Systemprisen for kraft omsatt 14. august 2020 er 7,870 øre/kWh. Systemprisen representerer gjennomsnittet av prisene for de ulike prisområdene i det nordiske kraftmarkedet, og er blant annet referansepris for finansielle kraftkontrakter. Når en aktør skal selge fysisk kraft fra et bestemt sted, er områdeprisen mer representativ. Dette er særlig aktuelt nå for tiden, da vi ser store prisvariasjoner internt i de nordiske landene. Kraft levert i Modalen kommune ligger innenfor prisområdet NO5 (Bergen). For prisområdet NO5 er prisen 1,617 øre/kWh for kraft levert 14. august 2020.

I en fastpriskontrakt som går over flere år, er det mindre relevant å se på hva som er spotmarkedsprisen en enkelt dag eller en enkelt time. Her vil prisen over *året* gi bedre informasjon om hvilke priser som har vært. I figur 1 nedenfor er en oversikt over årlig spotmarkedspris for 2010-2019. For ordens skyld har vi tatt med både systemprisen og områdeprisen for NO5. I løpet av perioden 2010-

² Markedssituasjonen kan endres kraftig på kort tid. For eksempel falt prisen for 2021 med 16 euro/MWh fra desember 2019 til april 2020. Tilsvarende steg samme kontrakt med 10 euro/MWh gjennom året 2019.

2019 har områdeprisen variert med over 23 øre/kWh, fra 17,59 øre/kWh i 2015 til 41,48 øre/kWh i 2010. Gjennomsnittsprisen i denne perioden er 29,85 øre/kWh (ikke volumveid).

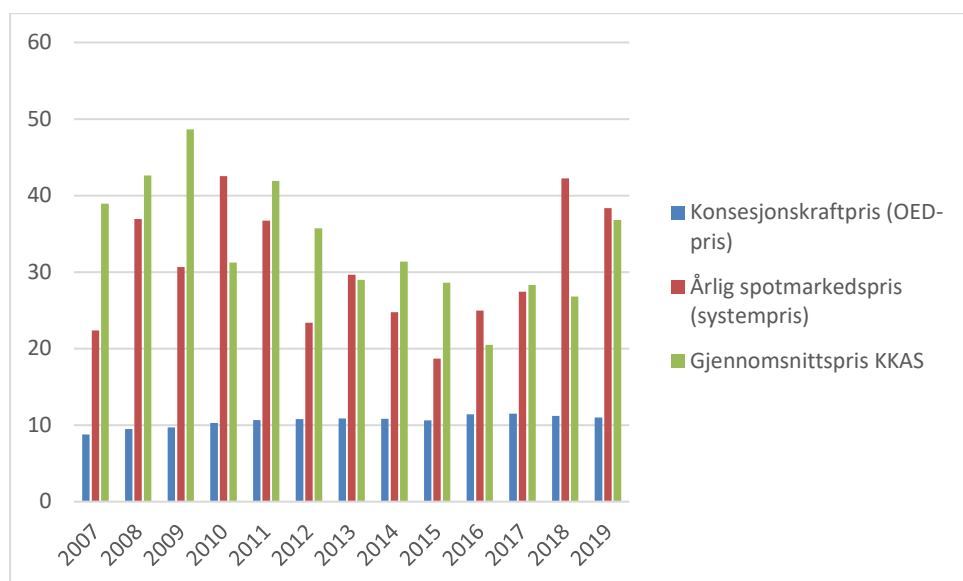
Figur 1 - oversikt over årlig spotmarkedspris og områdepris NO5 for 2010-2019

Konsesjonskraften er noe mer verdt enn den kraften som omsettes på Nord Pool Spot, fordi konsesjonskraften har uttaksvilkår som gjør at det er mulig å ta ut/selge en større andel av kraften i vintermånedene enn i sommermånedene.³ Jevnt over ligger prisene høyere om vinteren enn om sommeren. Videre har kraften en brukstid ned til 5000 timer, noe som innebærer at en større del av kraften kan tas ut i de timene av døgnet hvor prisene er høye og en mindre del i de timene hvor prisene er lave.

Mange kommuner selger konsesjonskraften sin gjennom Kommunekraft AS.⁴ Som det følger av figur 2 har prisene for konsesjonskraft omsatt gjennom Kommunekraft variert fra det ene året til det andre på samme måte som markedet for øvrig. Hovedregelen er likevel at oppnådde priser på konsesjonskraft ligger høyere enn spotmarkedsprisen. For kraft levert i 2020, oppnådde Kommunekraft en volumveid gjennomsnittspris på 37,6 øre/kWh.

³ Konsesjonskraften kan etter regelverket tas ut etter faktisk forbruksmodell eller etter den såkalte «månedsblokkmodellen».

⁴ Kommunekraft AS er et aksjeselskap som eies av kommuner, fylkeskommuner og LVK. Kommunekraft formidler salg og forvaltningsavtaler for aksjonærkommunene. I 2019 formidlet Kommunekraft salg og forvaltning av 2,1 TWh på vegne av aksjonærkommunene.

Figur 2 – oversikt konesjonskraftpris, systempris og gjennomsnittspris oppnådd gjennom Kommunekraft AS for 2007-2019

Også for konesjonskraft er oppnådde priser referert sentralnettet. Det innebærer at kommunen som tar ut kraften fra kraftstasjonens apparatanlegg, må dekke innmatingskostnadene til sentralnettet i tillegg til konesjonskraftprisen. Innmatingskostnadene består av et fastledd og ett ledd som varierer avhengig av kraftsituasjonen i nettet. I 2020 er fastleddet 1,16 øre/kWh.

Spotmarkedsprisene og prisene fra Kommunekraft er *historiske* priser, og kan i mindre grad fortelle oss om prisutviklingen *fremover*. Kraftmarkedet er i stadig endring og de forhold som var avgjørende for kraftprisen i 2016, vil mest sannsynlig ikke være de samme i 2021. Dette gjelder særlig for den perioden samfunnet er inne i nå, med den ekstraordinære koronasituasjon, så vel som satsing på fornybar energi og omlegging av energiforbruk fra fossil til fornybar energi.

Markedet for finansielle kraftkontrakter (såkalte forward-kontrakter) kan gi oss holdepunkter for hvordan aktørene i kraftmarkedet i dag vurderer det fremtidige kraftmarkedet. På NASDAQ Commodities omsettes finansielle årskontrakter for opptil ti år frem i tid, men med det er først og fremst for de nærmeste årene at man har et omsatt volum som gjør prisen representativ.

Product series	Bid	Ask	Last	+/-	%	On	Off	Volume	Daily Fix	Open interest
ENOFUTBLYR-21	20,30	20,45	20,32	0,63	3,01	20,45	20,32	25,00		25,00
ENOFUTBLYR-22	23,10	23,30	23,25	0,30	1,27	23,30	23,25	3,00	6,00	9,00
ENOFUTBLYR-23	24,70	24,80	24,70	0,20	0,80	24,90	24,70	7,00	5,00	12,00
SYSTOFUTBLYR-22	2,45				0,00				1,00	1,00

Figur 3 – finansielle årskontrakter fra Nasdaq Commodities, 14. august 2020 kl. 13.18.

Som det fremkommer av tabellen ble 14. august 2020 kl. 13.18 kun omsatt finansielle kraftkontrakter for årene 2021, 2022 og 2023.⁵ Finansielle årskontrakter omsettes for en pris på mellom 21,366 øre/kWh og 25,972 øre/kWh for disse årene.⁶ Vi presiserer at dette er priser på årskontrakter fra én enkelt dag og i den forstand et øyeblikksbilde av kraftmarkedet.

For å få et bredere bilde av markedetsutsiktene, kan det derfor være hensiktsmessig å se på markedsanalyser som i mindre grad er påvirket av enkelthendelser. Vi har sett på Wattsights langsiktige prisanalyse fra 28. mai 2020.⁷ Analysen er bredt anlagt og tar for seg de fleste sektorene som kan påvirke kraftprisen. Analysen har tre ulike scenarier for prisutviklingen, basert på ulik forventet prisutvikling for olje og gass, samt forbruk til industriformål. Disse kalles «base scenario», «high scenario» og «low scenario».

For «base scenario» (det mest sannsynlige utfallet) er systemprisen forventet å ligge mellom 38,2 – 40,5 euro/MWh i perioden 2021-2025, dvs. ca. 41,44 – 43,94 øre/kWh.⁸ Til sammenligning forventes systemprisen for 2020 å ende på ca. 13,5 euro/MWh, dvs. ca. 14,64 øre/kWh.⁹ Dette skyldes et enormt kraftoverskudd på mellom 30-45 TWh for det nordiske kraftmarkedet.

Det er imidlertid forventet at kraftoverskuddet i Norden vil minske fremover. For 2021 forventes systemprisen å ligge på 24,5 euro/MWh, før det som nevnt forventes en systempris på 40,79 euro/MWh for 2022, 40,05 euro/MWh for 2023, 41,22 euro/MWh for 2024 og 43,25 øre/MWh for 2025. En lignende økning forventes for NO5. Forventet prisøkning skyldes at kraftoverskuddet vil minske ytterligere, samt at eksportmuligheten vil økte som følge av utenlandskabler. Dette må ses i sammenheng med at land som Tyskland, Belgia og Storbritannia faser ut kull og kjernekraft.

Omregnet til norske kroner kan det utledes følgende priser frem mot 2025 for NO5 etter Wattsights analyser. Som valutakurs er brukt 10,85 som var valutakursen 28. mai 2020, dvs. tidspunktet da Wattsight frosset sine priser.

År	Årlig systempris (øre/kWh)	Årlig områdepris NO5 (øre/kWh)
2021	25,823	25,606
2022	41,447	42,423
2023	40,687	41,555
2024	41,881	42,315
2025	43,942	43,942
Gjennomsnitt	38,756	39,168

⁵ Tallene er hentet fra NASDAQ Commodities 14. august 2020 kl. 13:18:28.

⁶ Det er brukt en omregningskurs på 10,51 ved omregning fra euro til norske kroner, som tilsvarer vekslingskursen for euro mot kroner i samme tidsrom

⁷ Wattsight Long Term Price Forecast for Electric Power in the Nordic Countries 2023-2045.

⁸ Det er brukt en omregningskurs på 10,85 ved omregning fra euro til norske kroner, som tilsvarer vekslingskursen for euro mot kroner 28. mai 2020.

⁹ Det er brukt en omregningskurs Omregningskurs 10,85 ved omregning fra euro til norske kroner, som tilsvarer vekslingskursen for euro mot kroner 28. mai 2020.

I tillegg til den usikkerhet som følger av analysen, kan det også ligge en usikkerhet med hensyn til valutakurs fremover. Det ligger også en usikkerhet i at partene enda ikke har fremforhandlet en forlengelse av avtalen etter 2022.

4. Samlet vurdering

Etter en samlet vurdering av de ovennevnte kilder på pris, er det mye som tyder på at prisen vil ligge på ca. 25 øre/kWh i 2021. Deretter kan det se ut til at prisen øker til et sted rundt 40 øre/kWh frem mot 2025. Det må likevel påpekes at det er knyttet stor usikkerhet til konklusjonen. Som de historiske prisene viser, varierer prisene veldig fra ett år til et annet og det kan inntreffe omstendigheter som gjør at prisutsiktene om noen år ser helt annerledes ut enn de gjør i dag. Dette ser vi tydelig i år, hvor en kombinasjon av enormt kraftoverskudd og lavere etterspørsel grunnet koronakrisen gir store utslag i kraftprisen.

Konsesjonskraften vil som følge av uttaksvilkårene ha en høyere verdi enn de priser vi ser i markedet ellers. Det tilsier at prisen på kraften Modalen kommune skal selge til kraftlaget bør settes noe høyere enn prisnivået redegjort for over. På den andre siden kan forhold som forutsigbarhet og langsiktighet tilsi en noe lavere pris.

Videre må det tas i betraktning at kommunen skal selge et lite kraftvolum (1,5 GWh) som få kunder vil være villige til å kjøpe. I tillegg er kraftprisen i avtalen referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger og ikke sentralnett.

Etter en helhetsvurdering mener vi da at en pris i sjiktet 35 til 38 øre/kWh for kraften vil være innenfor det man kan anse som markedspris for denne kontrakten.